

OPTIKER I KLINISK VÅRD
KOMPETENSSTEGE STEG 1–5

INNEHÅLL

- 3 Inledning
- 4 Kompetensstege
- 6 Steg 1 Optiker
- 8 Steg 2 Optiker
- 10 Steg 3 Optiker
- 12 Steg 4 Optiker
- 14 Steg 5 Optiker
- 16 De Sex Kärnkompetenserna

INLEDNING

God vårdkvalitet och hög patientsäkerhet i sjukvården förutsätter en kontinuerlig kompetensutveckling hos medarbetare. Som optiker inhämtar du och reflekterar över såväl teoretisk som erfarenhetsbaserad kunskap. Genom att omsätta dessa i den dagliga verksamheten upprätthåller och utvecklar du din kompetens.

Syftet med en kompetenssteg i klinisk vård är att attrahera, inspirera och behålla våra medarbetare. Det gör vi genom att skapa tydliga karriärvägar och förutsättningar för kompetensutveckling för optiker. Kompetensutvecklingen utgår från verksamhetens och patienternas behov i det kliniska arbetet.

Kompetensstegen består av fem steg som beskriver möjlig utveckling från ny optiker till specialisttjänst. Stegen fungerar som ett ramverk. Verksamheterna utgår från de beslutade stegen med möjlighet att förtydliga stegen för sin verksamhet. Kompetenskraven och rolluppfyllnad i KOLL och tillhörande IT-stöd är en grund vid placering i kompetensstegen. Verksamheternas behov styr fördelningen av antal medarbetare per steg och tjänst.

De kliniska kraven i kompetensstegen baseras på de sex kärnkompetenser som är definierade för sjukvårdspersonal:

- evidensbaserad vård
- personcentrerad vård
- samverkan i team
- förbättringskunskap för kvalitetsutveckling
- säker vård
- informatik.

Kompetensstegen används vid:

- individuella kompetensutvecklingsplaner
- kompetens- och bemanningsplanering
- rekrytering
- övergripande strategisk kompetensplanering
- lönesättande samtal.

Du kan kompetensutveckla dig genom olika aktiviteter som till exempel lärande i arbetet, nya arbetsuppgifter, handleda, delta i nätverk, hospitera, självstudier, leda eller delta i projekt och förbättringsarbeten, mentorskap, studiebesök samt genom utbildningar, kurser och konferenser.

KOMPETENSDEFINITION

Förmåga och vilja att utföra en uppgift genom att tillämpa kunskap och färdigheter för att uppnå önskat resultat.

SS 624070:2017 Ledningssystem för kompetensförsörjning

KOMPETENSSTEGE

För uppflyttning till nästa steg krävs att de reella och formella kompetenskraven är uppfyllda i det steget.

STEG 1

Stegbeskrivning

Individuell inlärningsfas där du använder och delar med dig av dina nya kunskaper och tidigare erfarenheter. Här tränar och utvecklar du färdigheter som är specifika för optikern på arbetsplatsen med stöd av kollegor. Du får utrymme för kompetensutveckling genom att fördjupa din kunskap utifrån yrkesutövning, ta del av forskning och tillämpa ett kritiskt reflekterande förhållningssätt.

Formell kompetens

Legitimerad optiker

Alternativt:

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri.

STEG 2

Stegbeskrivning

Du arbetar självständigt som optiker i vården av patienter med sjukdomstillstånd som är vanligt förekommande på arbetsplatsen. Du reflekterar och granskar resultat och dess rimlighet. Du ser patientens behov i vårdkedjan/teamet och tar självständiga beslut. Du fortsätter att utveckla dina färdigheter och arbetar självständigt i samarbete med erfarna kollegor. Introducerar nyanställda kollegor och deltar i handledning.

Formell kompetens

Legitimerad optiker

Alternativt:

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri.

STEG 3

Stegbeskrivning

Din erfarenhet och fördjupade kunskaper möjliggör att du självständigt kan förstå patientens utökade/komplexa vårdbehov och agerar därefter. Du identifierar och initierar samt deltar i kvalitets- och utvecklingsarbeten. Du introducerar och utbildar kollegor.

Formell kompetens

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri eller motsvarande (med motsvarande menas; har den kompletterande fortbildning/utbildning som är definierad av verksamheten).

Samt:

Webbaserad handledarutbildning

STEG 4

Stegbeskrivning

Du har den färdighetskunskap och förmåga som krävs för att se helheten kring patienten i vårdkedjan samt utföra den åtgärd som den komplexa vårdssituationen kräver. Du utbildar/föreläser inom ditt specifika yrkesområde. Du har ett fördjupat ansvar att självständigt leda och utveckla vården för definierat ansvarsområde. Du är ett stöd för kollegor och implementerar inhämtad kunskap för att utveckla det kliniska arbetet.

Formell kompetens

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri eller motsvarande (med motsvarande menas; har den kompletterande fortbildning/utbildning som är definierad av verksamheten).

Samt:

Handledarutbildning
(7,5 högskolepoäng)

STEG 5

Stegbeskrivning

Specialisttjänst med expertansvar

Du har ett strategiskt och övergripande ansvar för att självständigt leda och utveckla vården för definierat ansvarsområde. Du stärker interaktionen mellan vård, forskning och utbildning inom ögonsjukvård. Du initierar och driver systematiskt kvalitetsarbete och kliniska studier/forskningsprojekt. Du handleder kollegor i projekt-, förbättrings- och examensarbeten. Du delger kollegor inhämtad vetenskaplig kunskap. Du handleder i utvecklings- och forskningsarbete.

Formell kompetens

Legitimerad optiker med doktorsexamen

Samt:

Klinisk erfarenhet inom specialitet
(minst 5 år)
Handledarmeriter

STEG 1

OPTIKER

STEGBESKRIVNING

Individuell inlärningsfas där du använder och delar med dig av dina nya kunskaper och tidigare erfarenheter. Här tränar och utvecklar du färdigheter som är specifika för optikern på arbetsplatsen med stöd av kollegor. Du får utrymme för kompetensutveckling genom att fördjupa din kunskap utifrån yrkesutövning, ta del av forskning och tillämpa ett kritiskt reflekterande förhållningssätt.

FORMELL KOMPETENS:

Legitimerad optiker

Alternativt:

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri

REELL KOMPETENS:

Evidensbaserad vård

- Med stöd av kollegor inhämta och tillämpa kunskapsunderlag som är evidensbaserade och relevanta inom verksamhetsområdet, till exempel vårdprogram och riktlinjer.
- Identifiera och hantera symtom relaterade till ögonsjukvård.

Personcentrerad vård

- Ha ett etiskt förhållningssätt och visa respekt för patientens integritet och värdighet samt förmedla förtroende, tillit och trygghet gentemot patienter och närstående.
- Tillgodose patientens välbefinnande vid undersökningar och behandlingar.

- Tillvarata patientens rätt till självbestämmande.
- Med hjälp av kollegor föra pedagogiska samtal med patienter och närstående.
- Uppmärksamma hur attityder och värderingar kan påverka dina insatser. Bidra till att motverka diskriminering genom ett jämlikt och jämställt förhållningssätt.

Samverkan i team

- Eftersträva interprofessionellt samarbete och öppen dialog med kollegor inom den egna professionen och andra yrkesgrupper.
- Delta i teamarbete för att säkerställa patientens vård.
- Med stöd av kollega planera, konsultera och samverka med andra aktörer för att säkerställa kontinuitet och informationsöverföring i vårdkedjan.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

- Uppmärksamma och ta del av verksamhetens kvalitets- och förbättringsarbeten, till exempel arbetssätt för kvalitetssäkring och pågående förbättringsarbete.

Säker vård

- Vara uppdaterad om rutiner och riktlinjer inom arbetsplatsen.
- Introduceras i patientsäkerhetsarbete och med stöd av kollegor använda avvikelserapporteringssystem.
- Arbeta utifrån gällande hygienrutiner, förebygga smitta och identifiera riskpatienter för vårdrelaterade infektioner samt följa rutin för multiresistenta bakterier (MRB).
- Med stöd av kollegor hantera medicinteknisk utrustning inom enheten utifrån gällande författningar och säkerhetsföreskrifter.
- Med stöd av kollegor använda gällande mätmetoder.
- Med stöd av kollegor hantera och sköta olika typer av sjukvårdstekniska moment, utifrån riktlinjer och rutiner, för att minimera risken för skada.
- Ha kännedom om generella läkemedels påverkan på framförallt ögat, biverkningar samt funktionspåverkan på ögat. Samt kännedom om ögondroppar, administrering och handhavande, deras påverkan samt biverkningar.

Informatik

- Följa gällande riktlinjer och rutiner för dokumentation.
- Utveckla sin kommunikationsförmåga genom bland annat strukturerad rapportering.
- Inhämta kunskaper inom verksamhetens aktuella informations- och kommunikationsteknologi och tillämpa dessa kunskaper för att garantera en god och säker vård.

KOMPETENSUTVECKLING OCH UTBILDNING

Du genomför verksamhetens introduktionsprogram och obligatoriska utbildningar samt andra utbildningar som verksamheten identifierat på denna nivå.

För uppflyttning till Steg 2 krävs att du:

- uppfyllt de reella och formella kompetenskraven som finns beskrivet i Steg 1 och Steg 2.

STEG 2

OPTIKER

STEGBESKRIVNING

Du arbetar självständigt som optiker i vården av patienter med sjukdomstillstånd som är vanligt förekommande på arbetsplatsen. Du reflekterar och granskar resultat och dess rimlighet. Du ser patientens behov i vårdkedjan/teamet och tar självständiga beslut. Du fortsätter att utveckla dina färdigheter och arbetar självständigt i samarbete med erfarna kollegor. Introducerar nyanställda kollegor och deltar i handledning.

FORMELL KOMPETENS:

Legitimerad optiker

Alternativt:

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri

REELL KOMPETENS:

Evidensbaserad vård

- Självständigt inhämta och tillämpa kunskapsunderlag som är evidensbaserade och relevanta för vården inom arbetsplatsen.
- Vara uppdaterad inom utveckling och forskning kring verksamhetens kunskapsområde.
- Självständigt identifiera och hantera symptom relaterade till ögonsjukdomar eller tillstånd.

Personcentrerad vård

- Motivera, uppmuntra och stödja patienten att genomföra undersökning och behandling.
- Självständigt föra pedagogiska samtal med patienter och närstående.

- Arbeta aktivt med attityder och värderingar för att motverka diskriminering och verka för ett jämlikt och jämställt förhållningssätt gentemot patienter och kollegor.

Samverkan i team

- Uppmärksamma behov av interprofessionellt samarbete.
- Självständigt planera, konsultera och samverka med andra yrkesprofessioner och aktörer för att säkerställa kontinuitet och informationsöverföring i vårdkedjan.
- Introducera nyanställda kollegor och delta i handledning av studenter.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

- Delta i verksamhetens kvalitetsarbeten, till exempel pågående förbättringsarbeten, kvalitetsindikatorer och kvalitetsregister.

Säker vård

- Identifiera hygien- och smittorisker.
- Självständigt hantera medicinteknisk utrustning utifrån gällande författningar och säkerhetsföreskrifter.
- Självständigt använda gällande mätmetoder samt reflektera kring och tolka undersökningsresultat och dess rimlighet samt vidta lämplig åtgärd.

Informatik

- Kritiskt granska egen dokumentation vad gäller innehåll, kvalitet, saklighet, struktur och språkbruk.
- Självständigt ansvara för att ta del av relevant dokumentation och kommunikation.
- Fördjupa och tillämpa kunskaper inom verksamhetens aktuella informations- och kommunikationsteknologi för att garantera en god och säker vård.

KOMPETENSUTVECKLING OCH UTBILDNING

Du genomgår utveckling eller utbildning efter överenskommelse med din närmaste chef utifrån verksamhetens behov.

Du genomför webbaserad handledarutbildning.

Du får stöd av optiker i som befinner sig på lägst Steg 3 eller annan yrkeskategori med motsvarande kompetens.

För uppflyttning till Steg 3 krävs att du:

- uppfyllt de reella och formella kompetenskraven som finns beskrivet i Steg 1, Steg 2 och Steg 3.

STEG 3

OPTIKER

STEGBESKRIVNING

Din erfarenhet och fördjupade kunskap möjliggör att du självständigt kan förstå patientens utökade/komplexa vårdbehov och agerar därefter. Du identifierar och initierar samt deltar i kvalitets- och utvecklingsarbeten. Du introducerar och utbildar kollegor.

FORMELL KOMPETENS:

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri eller motsvarande (med motsvarande menas; har den kompletterande fortbildning/utbildning som är definierad av verksamheten).

Samt:

Webbaserad handledarutbildning

REELL KOMPETENS:

Evidensbaserad vård

- Bidra till utveckling så att kunskapsunderlag som är evidensbaserade och relevanta används på arbetsplatsen.
- Aktivt bidra till evidensbaserad utveckling av vården utifrån ett optikerperspektiv.

Personcentrerad vård

- Vägleda och uppmuntra kollegor i ett respektfullt och etiskt förhållningsätt till patienter och närstående.
- Kunna belysa medicinska och optiska perspektiv på ett sätt som bidrar till att den som söker vård får förståelse för utredning, rekommenderad behandling och konsekvenser av att avstå från dessa.

Samverkan i team

- Utifrån patienters behov systematiskt leda, prioritera och fördela arbetet inom det egna teamet samt initiera utveckling av arbetet på kliniken.
- Introducera och utbilda kollegor.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

- Ta initiativ till nya rutiner och riktlinjer inom verksamheten samt se behov av uppdatering.

Säker vård

- Arbeta självständigt med avvikelserapportering och proaktivt med patientsäkerhet genom att förebygga och åtgärda risker för vårdskada.
- Ta initiativ till uppdatering/alternativt se behov av ny medicinteknisk utrustning.
- Vara ett aktivt stöd för kollegor för att säkerställa korrekt tolkning av mätmetoder, undersökningsresultat och dess rimlighet.

Informatik

- Medverka vid utformning och uppdatering av patientinformation samt arbetssätt för informationsöverföring.

KOMPETENSUTVECKLING OCH UTBILDNING

Du utvecklar din kompetens genom kurser och föreläsningar efter överenskommelse med din närmaste chef där hänsyn tas till verksamhetens behov av kompetens.

Du får stöd av kollega som befinner sig i lägst Steg 4.

För uppflyttning till Steg 4 krävs att du:

- uppfyllt de reella och formella kompetenskraven som finns beskrivet i Steg 1, Steg 2, Steg 3 och Steg 4.

STEG 4

OPTIKER

STEGBESKRIVNING

Du har den färdighetskunskap och förmåga som krävs för att se helheten kring patienten i vårdkedjan samt utföra den åtgärd som den komplexa vårdssituationen kräver. Du utbildar/föreläser inom ditt specifika yrkesområde. Du har ett fördjupat ansvar att självständigt leda och utveckla vården för definierat ansvarsområde. Du är ett stöd för kollegor och implementerar inhämtad kunskap för att utveckla det kliniska arbetet.

FORMELL KOMPETENS:

Legitimerad optiker med magisterexamen i klinisk optometri eller motsvarande (med motsvarande menas; har den kompletterande fortbildning/utbildning som är definierad av verksamheten).

Samt:

Handledarutbildning (7,5 högskolepoäng)

REELL KOMPETENS:

Evidensbaserad vård

- Leda evidensbaserad utveckling av vården utifrån ett optikerperspektiv.
- Använda fördjupade kunskaper kring aktuell forskning inom specialiteten och verksamhetsområdet i det dagliga arbetet.

Personcentrerad vård

- Leda utveckling av rutiner och arbetsmetoder utifrån evidens för personcentrerad vård inom mottagningen.
- Utveckla och skapa förutsättningar för pedagogiska samtal.

Samverkan i team

- Utveckla och skapa förutsättningar för det interprofessionella samarbetet inom patientens vårdkedja.
- Undervisa och handleda, både i det interprofessionella teamet och utanför sin egen enhet.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

- Leda arbetet med framtagande av nya rutiner och riktlinjer.
- Leda, utvärdera och dokumentera systematiskt kvalitetsarbete och projekt inom vårdkedjan.

Säker vård

- Delta i patientsäkerhetsarbetet med risk- och händelseanalyser.
- Implementera och utvärdera ny medicinteknisk utrustning.
- Implementera och utvärdera nya mätmetoder.
- Initiera uppdatering av rutiner, riktlinjer och vårdprogram samt förebyggande arbete kring vårdskador och risker.

Informatik

- Initiera och leda förbättringsarbete som stödjer informations- och kommunikationsteknologi inom ögonsjukvården.
- Initiera och leda framtagande av patientinformation samt arbetsätt för informationsöverföring.

KOMPETENSUTVECKLING OCH UTBILDNING

Du höjer din kompetens genom enstaka högskolekurser efter överenskommelse med din närmaste chef där hänsyn tas till verksamhetens behov.

För Steg 5 krävs att du:

- söker en specialisttjänst och uppfyller de reella och formella kraven
- specialisttjänsterna inrättas efter verksamhetens behov. Det innebär att specialisttjänsterna inte finns i alla verksamheter.

STEG 5

OPTIKER

STEGBESKRIVNING

Specialisttjänst med expertansvar

Du har ett strategiskt och övergripande ansvar för att självständigt leda och utveckla vården för definierat ansvarsområde. Du stärker interaktionen mellan vård, forskning och utbildning inom ögonsjukvård. Du initierar och driver systematiskt kvalitetsarbete och kliniska studier/forskningsprojekt. Du handleder kollegor i projekt-, förbättrings- och examensarbeten. Du delger kollegor inhämtad vetenskaplig kunskap. Du handleder i utvecklings- och forskningsarbete.

FORMELL KOMPETENS:

Legitimerad optiker med doktorexamen

Samt:

Klinisk erfarenhet inom specialitet (minst 5 år)

Handledarmeriter

REELL KOMPETENS:

Evidensbaserad vård

- Initiera och driva aktuell vårdforskning och utveckling inom arbetsområdet.
- Utveckla och implementera evidensbaserade metoder i relation till vårdprocessen.
- Systematiskt söka och kritiskt värdera vetenskaplig litteratur och delge kollegor.

Personcentrerad vård

- Utveckla metoder utifrån evidens för personcentrerad vård, för att tillgodose patientens trygghet och välbefinnande vid undersökningar och behandling.
- Driva arbetet med att utarbeta metoder/material som främjar patientens möjligheter att tillvarata sina egna resurser.

Samverkan i team

- Delta i interprofessionellt samarbete inom och mellan olika kliniska verksamheter och universitet eller högskola.
- Planera, konsultera och samverka med andra aktörer eller professioner för att säkerställa kontinuitet och säkerhet i vårdkedjan i syfte att förbättra vården.
- Främja kontinuitet och skapa dialog för gemensamt lärande.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

- Driva, implementera samt utvärdera arbetet med framtagande av rutiner, riktlinjer och vårdprogram.
- Driva och utvärdera kvalitets- och förbättringsarbete.

Säker vård

- Kritiskt granska, återkoppla och initiera åtgärder utifrån avvikelserapporter, händelseanalyser, journalgranskningar och kvalitetsindikatorer.
- Inhämta och granska information och kunskap om ny medicinteknisk utrustning för att säkra den oftalmologiska utvecklingen inom verksamheten.

Informatik

- Utveckla och implementera evidensbaserade metoder för patientinformation samt informationsöverföring.

KOMPETENSUTVECKLING OCH UTBILDNING

Du deltar i nationell och internationell utveckling och forskning inom ditt specialismråde och uppdrag, till exempel genom deltagande i möten, seminarier, professionsföreningar och konferenser.

Du genomför forskningsförberedande kurser eller forskarutbildning för att kunna handleda och stödja kollegor i olika forsknings- och utvecklingsprojekt.

DE SEX KÄRNKOMPETENSERNA

KOMPETENSER	BESKRIVNING
Evidensbaserad vård	Innebär en medveten och systematisk användning av bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap som förenas med vårdtagarens behov och vilja samt beprövad klinisk erfarenhet. Utmaningen ligger i att hantera en stor mängd föränderlig information och att systematiskt tillämpa den i det dagliga arbetet.
Personcentrerad vård	En personcentrerad vård förutsätter att personen blir sedd och förstådd som en unik individ med individuella behov, värderingar och förväntningar och är expert på sin upplevelse och vardag. Detta innebär att personen som är i behov av vård ses som en jämlik partner i vården. Personens berättelse är grundläggande för att skapa delaktighet och identifiera individens behov, möjligheter och resurser.
Samverkan	Teamarbete handlar om interprofessionella processer där samspel i team och mellan kunskapsområden leder till en god och säker vård. Vårdtagaren och närstående är en del av teamet. Varje medlem i teamet ansvarar för att bidra med sin unika kunskap.
Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling	Vårdens resultat ska följas och utvärderas. Förbättringsarbete är en grund för vårdens utveckling och för att nå goda resultat. Genom att regelbundet mäta, följa upp och öppet redovisa resultat och utveckling kan säkerhet och kvalitet förbättras. Här är det nödvändigt med kvalitetsindikatorer som speglar vårdens alla olika kunskapsområden.
Säker vård	Vården är ett komplext system med hög risknivå. Fokus måste riktas mot att minimera risker för vårdtagare och yrkesutövare genom att systematiskt identifiera och förebygga risker samt lära av inträffade händelser. Säker vård är ett ansvar för vårdens alla professioner vilket kräver tätt interprofessionellt samarbete där även patienter och närstående inkluderas.
Informatik	Information, teknik och digitala tjänster som ökar tillgängligheten till vården oavsett tid och plats, förbättrar samordningen av vården och stärker patientens ställning i vården genom ökade möjligheter till delaktighet i vårdprocessen. Att kommunicera, inhämta och hantera kunskap för att minimera fel och vara ett stöd i vården.

REFERENSER

Institute of Medicine. Health Professions Education: A Bridge to Quality. Washington, DC: National Academy Press; 2003

Kvalitet och säkerhet inom omvårdnad: sex grundläggande kärnkompetenser, Sherwood, G Barnsteiner, J (red) 2013

Publikation: Teamarbete och förbättringskunskap, Svensk sjuksköterskeförening och Svenska Läkaresällskapet, 2013

Publikation: Säker vård, Svensk sjuksköterskeförening och Svenska Läkaresällskapet, 2016 Publikation: Personcentrerad vård, Svensk sjuksköterskeförening, Svenska läkarsällskapet och Dietisternas riksförbund, 2019

Regionledningskontoret
Box 22550, 104 22 Stockholm
Telefon: 08-737 25 00
sll.se

Region Stockholm